

життя: *prestige*. Піддавшись абсолютній асиміляції, французькі запозичення в англійській мові згодом перейшли в інші мови, зокрема в українську: *престиж, привілей, апетит*.

Незважаючи на вагомий вплив англіцизмів, французька мова намагається захистити свій лексичний фонд від надмірного напливу запозичень. Французький уряд і намагався ввести закон Bas-Lauriol, що вимагав захисту французької мови від натиску англо-американізмів, проте він був мало ефективний. Проте розмовний варіант французької мови утворює «хибні запозичення», використовуючи асимільоване слово, модифікуючи його форму (напр.: *tennismen*), калькуючи його (*le «gratte-ciel»* замість «*sky-scraper»*), видозмінюється, наприклад: використовуючи еліптичні форми в розмовній мові («*SVP»* замість «*s'il vous plaît»*) або створюючи неологізми (напр.: *internaute*) [Garbuzova 2011, с. 1]. Українські мовознавці пропонують за наявності двох назв – української й іншомовної – надавати перевагу українській. На їхню думку, вона завжди зрозуміліша, милозвучніша, легше запам'ятовується.

Отже, інтернаціоналізми є невід'ємною частиною словникового складу мови при зростаючій ролі культурних та економічних зв'язків між народами та країнами. Вони беруть участь у словотворчих процесах і тим самим збагачують словниковий фонд даних мов. Присутність інтернаціонального елемента в будь-якому відношенні значно полегшує спілкування між носіями різних мов, сприяє повсякденній комунікації, передає інформацію стосовно культурно-історичних контактів між різними народами.

Перспективними вважаються дослідження сфер дії інтернаціоналізмів та вивчення питання їх фонетичної, граматичної та семантичної асиміляції в англійській, французькій та українських мовах.

Література

- Академічний тлумачний словник української мови (1970-1980) [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://sum.in.ua/>
- Акуленко В. В. Лексические интернационализмы : итоги, перспективы, методы исследования / В. В. Акуленко // Интернациональные элементы в лексике и терминологии. – Харьков : Издательство Харьковского университета, 1980. – С. 10-42.
- Алексеев А. Я. Essai de stylistique contrastive (français-russe-espagnol-anglais). Нариси з порівняльної стилістики французької мови / Алексеев А.Я. – Вінниця : Нова книга, 2010. – 448 с.
- Garbuzova T. G. Borrowings in English / T. G. Garbuzova. // Матеріали конференцій філологічного факультета «Идеи. Поиск. Решения – 2011». Часть 2. – Режим доступу до журн. : <http://elibrary.bsu.by/handle/123456789/21224>
- Заремба І. Д. Українізація іншомовних термінів / І. Д. Заремба, Л. М. Сивак // Young Scientist. – № 4 (31) НБУ ім. В. В. Вернадського. – Херсон : Гельветика, 2016. – С. 366-369
- Куделько З. Б. Інтернаціоналізми в терміносистемі ринкових взаємин : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец.: 10.02.04 «Германські мови» / З. Б. Куделько. – Л., 2003. – 20 с.
- Словарь современного русского литературного языка в 17 томах. [ред. Чернышев В. И.]. Том 5. И-К. – М. : Издательство Академии Наук СССР. – 1956. – 1918 с.
- Le petit Larousse illustré / [direction éditoriale I. Jeuge-Maynard] – P. : Cedex, 2007. – 1812 p.
- Longman Dictionary of Contemporary English / [editors Chris Fox, Rosalind Combley] –New York : Pearson Education, 2014. – 2224 p.
- Office québécois de la langue française. Politique de l'emprunt linguistique. [Електронний ресурс] – 2007. – Québec. – С. 24. – Режим доступу до журналу : https://www.oqlf.gouv.qc.ca/ressources/bibliotheque/terminologie/Pol_empruntling_20070914.pdf
- Pruvost J. La langue française une longue histoire riche d'emprunts : [Електронний ресурс] / Jean Pruvost – Режим доступу : http://www.canalacademie.com/IMG/pdf/Microsoft_Word_-_Jean_20Pruvost_20La_20langue_20francaise_20Une_20longue_20histoire_1_.pdf

УДК: 811.111

ФЕСЕНКО І. М.

(Запорізький національний університет)

ДО ПИТАННЯ ПРО СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «ПОЛІТИЧНА КОМУНІКАЦІЯ», «ПОЛІТИЧНА МОВА» І ПОЛІТИЧНІ ЕВФЕМІЗМИ У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

Наукова стаття присвячена вивченню питання про співвідношення політичної комунікації, політичної мови у сучасній лінгвістиці, а також живинанню евфемізмів, які розуміються автором наукового дослідження, як засоби реалізації мовної стратегії ухилення від істини.

Ключові слова: політична комунікація, політична мова, мовна політика, політичні евфемізми.

Фесенко И. М. К вопросу о соотношении понятий «политическая коммуникация», «политический язык» и политические эвфемизмы в современной лингвистике (на материале англо-американской прессы). Научная статья посвящена изучению вопроса о соотношении политической коммуникации, политического языка в современном языкознании, а также употреблению эвфемизмов, которые описываются автором как способы реализации языковой стратегии уклонения от истины.

Ключевые слова: политическая коммуникация, политический язык, языковая политика, политические эвфемизмы.

Fesenko I. Political Communication, Political Language, Political Euphemisms in Modern Linguistics (on the Material of Anglo-American Press). The main task of this article is to study the usage of political euphemisms in modern Anglo-American political communication. A scientific article deals with the description of such notions as “political communication”, “political language” in modern linguistics, besides, it studies political euphemisms as a means of brightening the truth. A political euphemism is an effective tool for political leaders to control the quantity and quality of information transmission, with which some disgraceful behaviors or motivations are generally glorified or hidden, hence avoiding public accusal. So political euphemisms play the role of hiding the truth and legalizing wrong behaviors, they influence people’s sense of right and wrong as well as their understanding of the objective world, and, in such a way succeeding in persuading them.

So euphemisms are a common phenomenon in a human language use that has nowadays attracted much attention home and abroad. Cognitively speaking, euphemisms are used to name things without calling up a mental picture of them and are meant to strike at a person’s imagination. They do not form complete pictures in the mind, nor do they completely define an event or an object. Though euphemizing is now an accepted and established practice, it has acquired a vague connotation in light of its tendency to deliberately disguise actual meanings of words and expressions in political communication.

A euphemism as a linguistic phenomenon provides one more proof that any language is not only the reflection of the objective world but also a process of social construction.

Key words: political communication, political language, speech art, political euphemism.

Значний інтерес останнім часом до проблем політичної мови зумовили такі фактори, як зростаюча роль політики і політиків у світі, співпраця політичних структур і мас-медіа, активізація виборчого процесу та, відповідно, й загострення конкурентної боротьби між політиками, розширення сфери політичної комунікації, зростання ролі інформаційного впливу в сучасній політичній практиці, де, як відомо, мова завжди була і залишається одним з найважливіших засобів передачі інформації. Використання мови в політичній комунікації має свою специфіку. Мова має бути достатньо зрозумілою широкому загалу і водночас функціонально зумовленою необхідністю бути на рівні найсучаснішого політичного знання і тому ускладненою. Її відмінність від звичайної мови полягає й у певній «завуальованості» – політичні потреби часто зумовлюють езопівську манеру висловлювання, розраховану на «читання між рядками». Внаслідок цього політична мова, з одного боку, за самою своєю суттю спрямована на досягнення певного комунікативного ефекту, а з іншого – вона може ускладнювати процес комунікації.

Мета статті полягає в тому, щоб довести, що вивчення політичної мови допоможе виявити не лише загальний напрям політики, але й зрозуміти зміст тих міфів, які свідомо «запускаються» в суспільну свідомість і слугують засобом маніпулятивного впливу (який стає найвитонченішим, коли діє на підсвідомість), бо вдосконалення маніпулятивних технік впливу на свідомість і підсвідомість, яке створює можливість підміни політики політтехнологіями, кваліфікується як одна із головних небезпек сучасної епохи. Так створюється викривлене, в певній мірі віртуальне, клішоване сприйняття дійсності. Знання про політичну мову надасть можливість не бути просто пасивним учасником політспектаклю, а й захистити себе від негативного впливу сучасних політтехнологій [Нагорна 2005, с. 72].

Політична комунікація практично підсилює вплив політичних ідей на суспільну й індивідуальну свідомість. Також необхідно розглядати роль політичної мови як засобу впливу на громадськість. Ця сфера досліджень зараз швидко розвивається, хоча цей вплив був відомий ще з античної історії, коли вивчали ораторську мову, мовний вплив оратора на аудиторію. Активне використання мови в політиці з метою здійснення впливу зумовлене притаманними їй, як засобу комунікації, характеристиками, як, наприклад, інформування з метою спонукання, оцінка з метою нав'язання певного способу поведінки, встановлення переконливості, організації і т.ін. Але в політичній комунікації, на думку В. Петренко, кожен індивідуальний акт висловлювання містить певний суб'єктивно-оцінний момент, який характеризується також і навмисним вибором засобів вираження, прогнозування

прагматичного (практичного) ефекту висловлювання. Тому дослідження мови в ракурсі її використання в політичній сфері ґрунтується на вивченні закономірностей застосування суб'єктами політики мовних засобів у зв'язку зі своїми цілями, політичною позицією та світоглядом [Петренко 2005, с. 28].

Отже, оскільки сьогодні майже кожне політичне угруповання прагне до того, щоб виробити власну ідеологічно орієнтовану форму мовного спілкування, тобто комунікації, яка на сьогодні є своєрідним системоутворюючим чинником, який забезпечує зв'язок між владою і суспільством, політична мова в цьому аспекті буде відігравати найважливішу стратегічну роль остільки, оскільки буде існувати політична система і політична конкуренція. Саме завдяки мові політична комунікація стає одним з важливих факторів консолідації суспільства, високого рівня легітимності політичних інститутів, узгодження політичних інтересів, залагодження суспільно-політичних конфліктів, відкритого діалогу влади й суспільства й, як наслідок, – стабільності політичної системи. Політика як суспільне явище більшою мірою, ніж інші види людської діяльності, потребує спеціальних засобів інформаційного обміну, встановлення і підтримки постійних зв'язків між її суб'єктами. Саме тому комунікація є обов'язковою складовою політики загалом та державної політики зокрема. Сучасний світ, як відомо, це світ комунікацій. Нові політичні умови привели до зміни методів комунікативного впливу, адже політика – це завжди боротьба за владу, а в цій боротьбі переможцем звичайно стає той, хто краще володіє комунікативною зброєю.

Особливо важливе місце посідає комунікація як спільна діяльність з передачі та сприйняття інформації в процесах державотворення та формуванні політики, оскільки традиційно влада належить до числа вищих соціальних цінностей, а тому в боротьбі за владу використовуються всі людські можливості й досягнення науки, у тому числі й комунікативні технології. Ефективність державного керування – це багато в чому ефективність прийняття й реалізації політичних рішень, заснованих на результативності використання політичної комунікації. Саме вона на фоні сучасних демократичних процесів в Україні виформовує політичну свідомість громадян і підштовхують їх до визначених форм політичної поведінки.

Грамотне використання політичної комунікації дозволяє впливати на політичний процес, боротися за реалізацію своїх інтересів і домагатися поставлених цілей. Якщо, наприклад, економіка цілком може функціонувати на основі ринкового саморегулювання при обмежених, переважно безпосередніх формах взаємодії людей, то політика неможлива без опосередкованих форм спілкування і спеціальних засобів зв'язку між різними носіями влади, а також між державою і громадянами. Отже, потреба в політичних комунікаціях випливає з самої суті політики, оскільки колективний характер цілей, що реалізуються у політичному впливі, передбачає їх обов'язкове усвідомлення, сприйняття, а також координацію діяльності різних суб'єктів політичної діяльності. Тому і в нашій країні останнім часом, із проголошенням незалежності, політична комунікація стала предметом масового інтересу. Україна стає динамічним суспільством, в якому, на думку українського дослідника Г. Почепцова, комунікація посідає нове місце, перетворюючись на важливий чинник суспільного, політичного і бізнесового життя сьогодення [Почепцов 2002, с.28].

Наразі від ступеня володіння піар-технологіями або засобами політичної реклами залежить положення в сфері політики державних структур, які можуть або втратити, або знайти конкурентоздатність на політичному ринку, можливості для просування своїх проєктів. В Україні політичні комунікації тільки зараз починають займати належне місце в житті суспільства. Їхнє вивчення в останні роки стало одним з основних напрямків розвитку політичної науки. Початок вивченню цієї тематики було покладено в 20-і роки минулого сторіччя. Саме тоді стали досліджувати практики політичної пропаганди. Згодом основний акцент робився на вивчення діяльності засобів масової інформації, зокрема їхніх інтерактивних можливостей. Істотним кроком у розвитку цієї галузі наукового знання стали дослідження, присвячені ролі медіа у формуванні політичного порядку. Щоправда, політичні

комунікації в основному розглядалися як публічні інформаційні процеси й були предметом міждисциплінарних досліджень.

Оскільки основним способом передачі політичної інформації є вербальний, мова привернула увагу і фахівців з політології. Філологія вивчає мову як засіб комунікації взагалі, політологія ж розглядає мову як засіб політичної комунікації, тобто зв'язок між опонентами в політичній сфері, де її основна функція – це розробка вербальних механізмів зв'язку між владою і громадянським суспільством. Тут мова виступає ідеологічним чинником. Важливість вивчення політичної мови продиктована необхідністю пошуку для політиків оптимальних шляхів мовного впливу на аудиторію, з одного боку, і необхідністю розуміння аудиторією щирих інтенцій і схованих прийомів мовного маніпулювання, з іншого, адже політична комунікація має на меті прямий або непрямий вплив на розподіл влади (шляхом виборів, призначень, створення суспільної думки й ін.) і її використання.

Як вже зазначалось, політичну інформацію передає спеціальна сукупність вербальних структур, які використовуються у сфері політики, тобто політична мова. Огляд літератури показав, що серед дослідників немає єдиного підходу до визначення цього явища. Оптимальними визначеннями, на думку Л. А. Нагорної, можна вважати ті, які характеризують політичну мову як сукупність дискурсивних практик, що формують сферу політичної комунікації [Нагорна 2005, с. 72]. Під мовою політики, за визначенням Л. А. Нагорної, зазвичай розуміють термінологію і риторику політичної діяльності. У ній розрізняють мову законодавства, мову управління, мову дипломатичного спілкування та переговорів, мову політичної пропаганди, мову політичного виховання. Політична мова у такому баченні – це не обов'язково прерогатива професійних політиків чи державних чиновників; це, по-перше, ресурс, відкритий для всіх членів мовного співтовариства, а по-друге, засіб, що застосовується у маніпулятивних цілях. До сфери політичної мови відносять також увесь спектр проблем, пов'язаних із політичною коректністю і боротьбою за чистоту мови. Втім, відзначається, що обидва поняття, «мова політики» та «політична мова», перебувають у відносинах перехреснування – мова політики так само є мовою маніпуляцій, як і політична мова [Нагорна 2005, с.74].

Під політичною мовою А. Н. Баранов розуміє особливу знакову систему, яка призначена саме для політичної комунікації [Баранов 1997, с. 15]. В останній час англійські ЗМІ знаходять специфічні способи мовного висловлення замість тих лексичних одиниць, які ображають почуття й гідність людини, утискають її людські права звичною мовною нетактовністю або прямолінійністю щодо расової або статевої належності, віку, стану здоров'я, соціального статусу, зовнішнього вигляду тощо. Таке лінгвістичне явище називається «евфемізацією». На сьогодні детально досліджені причини появи евфемізмів, сфера їх функціонування, цілі, мотиви та способи евфемізації мови. Проте доводиться констатувати, що загальноприйнятої дефініції самого терміна «евфемізм» не існує. В основу всіх визначень покладена заміна грубих або різких слів і висловів більш м'якими. Відомо, що евфемізми використовуються в політичній комунікації як засоби переконання та маніпулювання. Для реалізації іллокутивного завдання (донести інформацію до адресата) та досягнення перлокутивного ефекту (спонукати адресата до певних дій) у політичній комунікації часто використовуються евфемізми.

Слід зазначити, що крім гарного фізичного і душевного стану, а також бездоганної сімейної репутації, від перших осіб держави вимагається постійна турбота про народ. Зокрема, президент США повинен виглядати батьком нації, який вдень і вночі турбується про добробут громадян Америки. Таким хотів здаватися під час свого президентства і Джордж Буш-молодший. Разом з тим йому не хотілося загострювати увагу на таких хронічних соціально-економічних проблемах суспільства, як бідність, безробіття, наркоманія та ін. Тому в своїх промовах за допомогою евфемізмів він намагався пом'якшити не дуже втішну картину життя своїх співгромадян. Бідні люди (*the poor*) відповідно кваліфікуються як *low-income families* (сім'ї з низьким рівнем доходів), хоча зазвичай цей низький рівень

часто дорівнює нулю: *We will transform today's housing rental program to help hundreds of thousands of low-income families find stability and dignity in a home of their own* [Speech to Republican National Convention, Aug 3, 2000].

Дж. Буш також охоче вдавався до іншого евфемізму, коли говорив про бідняків – слова *the vulnerable* (вразливі люди): *If we permit our economy to drift and decline, the vulnerable will suffer most* (President George W. Bush's Inaugural Speech). Тим самим Буш-молодший намагався демонструвати співчуття до знедолених, оскільки в лексемі *vulnerable* ключовою семою є сема «уразливий», беззахисний, той, якого легко образити: *someone who is vulnerable can be easily harmed*, а беззахисних слід опікати, що, за словами Буша, і збиралася робити його адміністрація. Слово *the poor* у цьому сенсі позбавлене додаткової конотації співчуття з боку адресанта. Евфемізм *vulnerable* допомагає створити образ дбайливого президента, батька нації, який ніколи не залишає в біді свій народ, у тому числі й бідняків.

У свій час тривалий військовий конфлікт в Іраку викликав великий інтерес і, як наслідок, постало питання про способи, які застосовуються при спробах ЗМІ уявити цілісну картину всього, що відбувається: ця війна стала ще й медіа-війною. Наразі військові дії не прийнято називати прямо, їхні назви часто закамуються. З початку військових дій США у В'єтнамі була створено спеціальну мову, яка має на меті викликати у потенційного реципієнта бажані враження. З цього часу було введено в практику політичні евфемізми, причому вони не були просто словами і словосполученнями, а являли собою мовні конструкції з точно вимірними ефектами впливу на масову свідомість. Внаслідок цього стало можливим говорити про таку технологію маніпуляції свідомістю, як зміна слів і понять.

Джордж Буш-молодший намагався виглядати справжнім миротворцем. Активні, а часом і агресивні дії військ США часто маскуються у Дж. Буша за допомогою номінантів, де домінуючою є сема пасивної участі в бойових діях. Так, відвідавши університет національної оборони США, Джордж Буш-молодший охарактеризував активні дії своїх військ в Іраку як *overwatch*: *Iraqi forces are now leading security operations across Anbar, with American troops in an overwatch Role* [The Washington Post, 2008]. Таким чином, активно діючі американські військові підрозділи в Іраку у Буша перетворюються в стороннього спостерігача, не причетного до кривавих подій, які розігруються в цій країні.

У тій же промові Дж. Буш називає дії американських військ «підтримуючими» (*supporting*), тим самим знімаючи з них і з себе як з головнокомандувача будь-яку відповідальність за події: *All these operations are Iraqi-led, with American forces playing a supporting role* (President Bush Visits National Defense University's Distinguished Lecture Program 2008). Отже, *active offensive actions* навмисно перетворюються на *an overwatch role, a supporting role*. Тут евфемізація неодмінно відбувається з метою введення світової громадськості в оману. Дж. Буш намагається «зберегти обличчя» США як миролюбної держави, готової прийти на допомогу кожній державі, що її потребує. Він відмовляється від кваліфікацій, в яких би проглядалося активна участь США у подіях на Близькому Сході [Нагорна 2005, с.17-18].

Слід зазначити, що Дж. Буш часто вживає синонімічні політичні евфемізми. Наприклад, *antiterrorist operation, peacemaking operation, humanitarian operation*. Найчастіше використовуються слова, що належать до евфемізмів аналізованої тематичної групи – прикметники *peacemaking* і *humanitarian*. У жодному з прикладів не зустрівся іменник *war*, який має потужну негативну конотацію, в аналізованих контекстах він був замінений на стилістично нейтральні слова *operation* або *mission*: *The progress of the Iraqi forces is especially clear when the recent anti-terrorist operations in Tal Afar are compared with last year's assault in Fallujah*. [The Washington Post, 2005]. Наприклад, у реченні «*The Japan air self-defense force flew its first humanitarian mission into Iraq as part of coalition air forces, landing at Tallil Air Base on March 3*» [The Newsweek, 2003] замість словосполучення «повітряне вторгнення» (можливо з подальшим бомбардуванням) з різко негативною конотацією використовується словосполучення «гуманітарна місія», яке є стилістично нейтральним. Під

час евфемістичних перетворень відбувається процес «вилучення» сем, які містять негативну оцінку. Як наслідок слова *war, invasion* замінюються на *peacemaking operation, humanitarian mission, liberation*. У результаті смислова невизначеність нейтралізує негативну оцінку.

Було помічено, що у своїх промовах Дж. Буш часто використовував евфемізм *liberate / liberation*. Сам евфемізм виник під час Другої світової війни, коли головний редактор «Richmond News Leader» у своїй статті наполягав на тому, щоб союзники при веденні військових дій використовували іменник *liberation* замість *invasion*. На прес-конференції у травні 1944 р. президент Ф. Д. Рузвельт заявив: «*When our expected invasion of Europe began we would be using the word liberation – not invasion*». Примітно, що цей евфемізм пройшов випробування часом, оскільки території, які були захоплені Ізраїлем у арабів за часів війни 1967 р., в пресі носили назву *liberated*, а не *annexed, occupied, administrated*. Евфемізм широко використовувався в часи війни в Перській затоці і в конфлікті в Іраку в 2003-2004 рр.

Розглянемо приклад: «*When the history of this period is written, the liberation of Afghanistan and the liberation of Iraq will be remembered as great turning points in the story of freedom*» [The Guardian 2005]. Досить різке словосполучення «військове вторгнення» перейменовано в «звільнення Іраку». Мета подібної заміни – ще раз донести до світової громадськості, що американські війська несуть свободу і демократію народу Іраку.

Але описуваний військовий конфлікт не виявився виключенням і для виправдання військового вторгнення до незалежної держави. Тому був створений черговий міф про всесвітню терористичну загрозу і необхідність знищення самого гнізда тероризму, яке являє собою правління Саддама Хусейна в Іраку. Не останню роль тут зіграли теракти 11 вересня 2001 р., які дали формальний привід для уряду США розв'язати військовий конфлікт, а в американських ЗМІ часто можна було спостерігати наступні назви військових подій: «*Political disagreements about the reasons for going to war aside, Iraq is the critical battlefield in the War on Terror; It also sheds important light on the nature of the insurgency which has claimed hundreds of lives in the US- led coalition forces since last summer, suggesting that it may be as much a home grown revolt as an onslaught of Islamist terrorists against the West*». «*Will Iraq now follow Afghanistan as 'Phase II' in the war against global terrorism*». Наведені приклади цікаві тим, що в них не опускається слово «війна». Однак акцент робиться на те, що ці, по суті неправові військові дії, повинні сприйматися громадськістю як акт відплати всім терористичним силам.

Але звернемося до аналізу прикладів, в яких використовуються політичні евфемізми *escalate / escalation* і *strategic*: «*With popular resistance mounting to escalation of the situation in Iraq, the administration is casting about the increasing desperation for a new strategy to salvage the principal aims of its war – the seizure of oil resources and the establishment of a US client regime in a strategically vital region*» [The Daily Telegraph 2007]. Будь-який евфемізм заснований на зменшенні ступіня негативної ознаки або на перемиканні оцінного знака з негативного на позитивний. У запропонованому контексті простежується прагнення нейтралізувати можливе негативне сприйняття ситуації, що склалася в регіоні. Очевидно, що нейтральний іменник *escalation* являє собою результат евфемістичного перетворення та в результаті найменування «наростання, посилення» знімається негативна конотація.

Виходячи з характеру семантичного перетворення в наведеному прикладі можна говорити про зменшення ступеня негативності ознаки: *escalation (increasing)*. Мотивом є прагнення завуалювати ситуацію, використовуючи евфемістичні перетворення, що приводить до можливості зняття відповідальності за різку номінацію, яка може призвести до «втрати обличчя» (в даному випадку адміністрації Дж. Буша). Хоча евфемізм *escalate / escalation* став дуже поширеним ще під час війни у В'єтнамі та використовувався в мові ЗМІ й раніше, найбільш широке застосування він отримав за часів Холодної війни.

Усі наведені вище приклади доводять, що заміна понять за допомогою широких можливостей лексики і фразеології, а також спотворення інформації або замовчування фактів в наш час широко використовується політиками для маніпулювання громадською думкою,

як у своїй країні, так і за її межами. Проаналізовані приклади також наочно демонструють ефективність використання евфемізації для маніпуляцій у політичній боротьбі. У спритно придуманих схемах комунікації евфемізми стають потужним інструментом впливу на людей.

Література

- Баранов А. Н. Политический дискурс: прощание с ритуалом? / А. Н. Баранов // Человек. – 1997. – № 6. – С. 108.
Нагорна Л. А. Політична мова і мовна політика (діапазон можливостей політичної лінгвістики) / Л. А. Нагорна. – К., 2005. – 316 с.
Петренко В. В. Політична мова / В. В. Петренко. – К., 2005. – С. 216.
Почепцов Г. Г. Теория коммуникации / Г. Г. Почепцов. – М., 2002. – С. 14.
The Daily Telegraph, 15 Sept., 2007.
The Guardian, 29 June, 2005.
The Newsweek, March 15, 2005.
The Washington Post, 2005-2008.

УДК: 811.111'42

ЦАПЕНКО Л. В.

(Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна)

СИНТАКСИЧНІ ЗАСОБИ ВИРАЗНОСТІ В АНГЛОМОВНІЙ ДЕТЕКТИВНІЙ РОЗПОВІДІ

У статті нами виокремлено синтаксичні засоби виразності на матеріалі англомовних детективних текстів. Ці засоби слугують виразності мови, увиразнюючи емоційний зміст речення/фрази.

Ключові слова: повтор, апозіопезис, еліпсис, граматичний паралелізм, парцеляція/ізолювані речення, перелічування, синтаксична тавтологія.

Цапенко Л. В. Синтаксические средства выразительности в англоязычном детективном рассказе. В статье нами выделены синтаксические средства выразительности на материале англоязычных детективных текстов. Эти средства служат выразительности языка, подчеркивая эмоциональное содержание предложения/фразы.

Ключевые слова: повтор, апозиопезис, эллипсис, грамматический параллелизм, парцелляция/изолированные предложения, перечисление, синтаксическая тавтология.

Tsapenko L. V. Syntactic Means of Expression in English Detective Story. In this study the problem of functioning of means of expressiveness is examined in a text. The aim is to allocate the means of syntactic expressiveness in English-Language detective stories. Means of expressiveness/speech figures convey emotionality with the help of using syntactic structures such as inversion, rhetorical question, parallel design, contrast, etc. These means emphasize on the expressiveness of a language.

In syntax all elements have expressive influence. They contain a formal expressiveness and the expressiveness of a structure. The thing is that expressive possibilities of the structure serve as a basis of a stylistic sense, because, as a fact, in the structure a human content is realized as a result of activity that is expressed in a form of activity.

Syntax means of expressiveness include normative and syntactic structure. The expressiveness of a normative structure is determined by the context, for example, by the type of its compositional and speech form, by the scheme of presentation, by the type of tonality. Syntactic structures have abstract character of the expressiveness, for example, the length of sentence, word order in a sentence, the semantic type of sentence. This variety of syntactic means of expressiveness has an attributive character, because it is embodied itself in a structure, but not in a context, though its appliance implements in the context.

We have analyzed the use of syntactic means of expressiveness in English-Language detective stories. It is concluded that reiteration, apozyopezys, ellipsis, grammatical parallelism, parcellation/isolated sentences, enumeration, syntactic tautology are widely spread in English-Language detective stories. In the future, the prospect is to study the pragmatic and stylistic characteristics in English-Language detective stories on the text level: types of moving-out, stylistic features, compositional and stylistic features.

Key words: reiteration, apozyopezys, ellipsis, grammatical parallelism, parcellation/isolated sentences, enumeration, syntactic tautology.

У нашому дослідженні розглядається проблема функціонування засобів виразності у тексті з метою виокремлення синтаксичних засобів виразності в текстах англомовних детективних розповідей. **Об'єкт** дослідження – англомовна детективна розповідь. **Предмет** дослідження – синтаксичні засоби виразності. **Матеріал** дослідження – англомовні детективні тексти Г. Честертона, М. Елінгем, С. Хейра. **Науковим завданням** дослідження є: представити для огляду існуючі класифікації синтаксичних засобів виразності; виокремити синтаксичні засоби виразності в контексті певного жанру. **Практичним завданням** дослідження є виокремлення синтаксичних засобів виразності в англомовних текстах детективної розповіді.